

NİYET

Buhari şerifte ilk hadisi şerif, niyet hakkındadır.

1

Hazreti Ömer'in r.a rivayetine göre kendisi Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem den şöyle buyurduğunu işitmiştir:

“Ameller ancak niyetlere göredir. Kişi için ancak niyet ettiği vardır. Kimin hicreti dünyaya olursa, ona isabet eder, veya kadına ise onu nikahlar. Kişinin hicreti, hicret ettiği şeyedir.” (Buhari:1/1)□□

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَشْكُرَهُ إِلَّا بِحَمْدِهِ الْعَظِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَشْكُرَهُ إِلَّا بِحَمْدِهِ الْعَظِيمِ) اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَهَوَارِيِّتِهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَشْكُرَهُ إِلَّا بِحَمْدِهِ الْعَظِيمِ (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَشْكُرَهُ إِلَّا بِحَمْدِهِ الْعَظِيمِ 1 /

Hadisi şerifin iradına (söylenmesine) sebep olan olay:

Ümmül kays isimli bir müslüman hanımı, mekkeli biri nikahlamak istemiş. Hanım kendisinin müslüman olduğunu ve medine'ye hicret edeceğini söyler ve teklifini red eder. Adam daha sonra Medine'ye hicret eder ve müslüman olup o hanımla nikahlanır.

Hadisi şeriften çıkartılan hükümler:

1- Üç mezheb imamı, bu hadisi şerifle abdestte ve gusûlde niyetin vacib (farz) olduğuna delil getirirler. Şöyle derler: **“Amellerin sahih olması ancak niyet iledir. Bu hükme bütün ameller dahildir.”**

Ebu Hanife, Ebu Yusuf, Muhammed ve Züfer, abdest ve gusûlde niyete ihtiyaç olmadığı görüşündedirler. Onlara göre hadisi şerifin manası: **“Amellerin kemali niyetledir. Amellerin sevabı niyetledir.”**

Zira şeriatta pek çok amel varki niyetsiz hasıl olmaktadır. O halde amellere sevab verilmesi niyetle olur. Amel sahih olursa sevab verilir, sevab olmazsa sahih olmaz demek değildir.

Bu zikrettiğimiz manayı vermek daha uygun ve takdir edilen lafızların daha kısa olmasını gerektirir. Ayrıca **“herkes için niyet ettiği vardır”** sözü de sevabı kasdetmektedir.

Şu hadisi şerifin lafzı, hakikatiyle irade edilmez, zira nice ameller varki niyetsiz meydana gelir. Belki bu hadisi şeriften murad hükmü ve üzerine terettüb eden eseridir.

Hüküm iki türlüdür: Biri ahirete tealluk ederki o da sevab olup amellerde niyete ihtiyaç duyar. Diğer kötü amellerde ise hüküm, günah olmasıdır.

Hükümün diğer nevisi dünya ile alakalı olanıdır. Bu da caiz olması, fasit olması, mekruh veya kötü olmasıdır. Bu iki nevi ihtilaflıdır. Birincisi amelin sadık ve halis olmasını gerektirir ki ona sevab verilsin. Diğer amelin sahih ve caiz olmasını gerektirir ki kabul edilsin. Bu da şeriatta gerekli olan şartlar ve rukunlardır. Eğer bu şartlar mevcut olursa amel kabul olur, değilse kabul olmaz. İsterse onda niyetin sadık olması bulunsun veya bulunmasın.

AMELLER NİYETLERE GÖREDİR...

Yazar Ali Kara

Pazartesi, 03 Ağustos 2009 09:56 - Son Güncelleme Salı, 04 Ağustos 2009 08:11

O halde hadisi şerifin lafzı bu iki manaya da ihtimalli olunca, her ikisini birden ifade etmediğinden, imamlar iki türlü mana vermişler.

Şafii r.aleyh : **Amellerin sıhhati ancak niyetle olur**, demiştir. Dolayısıyla abdest niyetsiz olmaz.

Ebu Hanife r.aleyh şöyle der: **Amellerin sevabı ancak niyetle olur**. Zira sevabın hasıl olması için kasd ve niyet lazımdır. Amellerin sıhhati için niyet şart değildir. Mesela alış-verişler, nikah, hür etmek gibi.

Bunu takviye için şöyle denir: Ebu Bekir r.a asi olan kavimlere asker göndererek zekatı kahren zorla almıştır. Şayet niyet lazım olsaydı, zekatı zorla almaları caiz olmazdı, zira asilerin zekat verme niyeti yoktur. Mesela kişi hanımına hitaben “sen boşsun” dese de onun yabancı bir kadın olduğunu zannetse, yine hanımı boş olur, zira sözü yerini bulmuştur, niyete gerek yoktur.

2- Ebu Hanife, Malik ve İmamı Ahmed (r.aleyhim) bu hadisi şerifle, hac ayları dışında hac için ihrama niyet edenin, umre niyeti olmaz derler, zira niyeti olan hacca uygun gelmemiştir. Ancak ihram niyeti hac için olur fakat (hac ayları dışında olduğundan) mekruhtur.

3- Malik r.a. bu hadisi şerife dayanarak, Ramazanda oruç için bir kere niyetle yetinilir demiştir. Zira Ramazanın tamamı bir ibadettir. Diğer üç imama göre ise, her gün için ayrı niyet lazımdır, zira hepsi ayrı ayrı günlerdir.

4- Ebu Hanife, Sevri ve Malik derki: Başkasının yerine hac yapan kişinin niyeti o kişi adına sahihtir, kendisi için sahih olmaz.

5- Bu hadisi şerif Mürcie Mezhebine rettir, zira onlar iman sadece lisan ile ikrardır, kalb ile tasdik değildir, derler. Halbuki niyet kalbin işidir. Dil onun ifadesidir.

6- Hata ile veya unutarak boşayan veya hür edenin sözü geçerli olur, bu hadisi şerife bakarak

niyeti yoktu denemez, zira niyet kalbin kasdıdır ona muttali olamayız, hükümlerin tealluku zahiredir. Zahirde akıllı ve baliğ kimseden sadır olan söz geçerlidir.

7- Deli olanların ibadetlerinin sahih olmadığı, bu hadisi şerifle anlaşılmıştır, zira onlar niyete ehil değildirler. Namaz, oruç, hac gibi ibadetleri, alışverişleri, nikah veya boşamaları sahih olmaz. Onların işlediği uçlarından dolayı kısas ve had uygulanmaz. Velileri sorumlu olur.

8- Kişi kasden olmaksızın birini öldürürse, kısas edilerek idam edilmez, zira niyeti öldürmek değildi.

9- Hadisi şerifin zikrettiği amellerden kasıt, azaların ameli, kalb amelleri ve sözlerdir. Ameller üç türdür. Bedenle olur. Kalb ile olur. Bu ikisinden mürekkep olur. İlk kısımdakiler niyet şart olmayanlardır, mesela gasb edilen şeyi geri vermek, emaneti geri vermek, nafakayı ödemek gibi. İkincisi itikadi konular, Allah için sevmek ve buuz etmek ve benzerleri gibi. Üçüncüsü, abdest, namaz ve hac gibileri. Bunlardan bedenle olanlarda niyet şarttır.

Faide: Niyet, amelden daha mübalağalıdır. Bundan dolayı niyet, amelsiz de kabul edilir. Mesela bir iyilik yapmaya niyet etse, onun için sevab kazanır. Fakat niyetsiz olarak bir iyilik yapsa, onun için sevab alamaz.

Hadisi şerifte: **“Mü’minin niyeti, amelinden daha hayırlıdır”** buyruldu. Yani niyette bozukluk olmaz, zira Allah ile kişi arasındadır. Amelde bozukluk olabilir.